

[autismebladet]

LANDSFORENINGEN AUTISME
MEDLEMSBLAD NUMMER 5 - 2017

Børn og voksne, der ikke socialiserer, har rigtig gode grunde til at vælge det fra. Ofte handler det om, at de ikke kan gennemskue omfanget af den aktivitet, vi inviterer til, og at de ikke har forstået meningen med det, der skal foregå. De mangler den implicite viden bag et ords betydning - og alt det, man intuitivt forbinder med situationer, som ordene beskriver...

Indkaldelse til Repræsentantskabsmøde i Landsforeningen
Autisme lørdag den 28. oktober 2017

Repræsentant- skabsmøde 28. oktober

Forslag til behandling på repræsentantskabsmødet, herunder indstilling af kandidater, skal indsendes til kontor@autismeforening.dk senest fredag den 13. oktober kl. 12.00.

Repræsentantskabsmødet holdes i Landsforeningen Autismes lokaler på Banestrøget 19 i Høje Taastrup.

Dagsorden ifølge vedtægterne

*Hendes Kongelige Højhed
Prinsesse Marie er protektor
for Landsforeningen Autisme.*

MEDLEMSBLAD NR. 5 - 2017

Medlemsbladet udgives af
Landsforeningen Autisme.

Ansvarshavende redaktør
Heidi Thamestrup
formand@autismeforening.dk

Redaktionsudvalg
Heidi Thamestrup
Fie Hviid Olesen

Foto Private
Tryk Filipsen Grafisk Produktion.
Oplag 8.200 stk.
ISSN 2245-3423.

Vil du have en annonce i Autismebladet?
Kontakt: redaktion@autismeforening.dk

Annoncer og artikler fra samarbejdspartnere og
annoncører i Autismebladet er ikke nødvendig-
vis udtryk for Landsforeningen Autismes hold-
ninger.

Indlæg, kommentarer, bidrag mv. bedes
sendt til redaktion@autismeforening.dk
Bladet sendes gratis til Landsforeningen
Autismes medlemmer.

INDHOLD

Heidi Thamestrup - Fold verden ud	4
Carol Grey – historien bag Sociale Historier	7
Linda Schwartz Larsen – Sociale Historier	10
Lines Sociale Historier	14
Kamilla Helkiær – sådan bruger jeg sociale historier.	18
Kredsenes aktiviteter	22
Landsforeningen Autismes hovedbestyrelse	26

Ikke at kunne
er fundamentalt
anderledes end
ikke at ville...

Fold verden ud!!!

Af Heidi Thamestrup, formand for Landsforeningen Autisme.

Tidligere troede man, at autistiske børn modsatte sig at deltage i sociale aktiviteter, fordi de ikke ønskede det sociale. At de havde nok i deres eget selskab i deres egen verden.

I dag ved vi godt, at det er meget mere nuanceret. Børn og voksne, der ikke socialiserer, har rigtig gode grunde til at vælge det sociale fra. Ofte handler det om, at de ikke kan gennemskue omfanget af den aktivitet, vi inviterer til, og at de ikke

har forstået meningen med det, der skal foregå. De mangler den implicite viden bag et ords betydning - og alt det, man intuitivt forbinder med situationer, som ordene beskriver. De forstår ikke det, som alle andre forstår, fordi de kun bruger ordets konkrete betydning og ikke dets mening.

Selv om to mennesker befinder sig det samme sted, er det ikke sikkert, at de oplever det samme. For at kun-

ne opleve det samme skal vores sanser lukke de samme sanseinput ind til forarbejdning i hjernen, og derefter skal hjernen forarbejde det sansede på den samme måde. Når sansningen er forarbejdet, skal den fortolkes og tillægges betydning. Først herefter begynder det sansede at give mening i forhold til omgivelserne, og først herefter fungerer det sansede som en erfaring, vi kan bruge til at navigere efter i hverdagen.

Helt almindelige børn har en evne til at udlede og føje mening til det, de sanser. I det øjeblik det sansede er sat ind i en meningsgivende sammenhæng, husker de det. Herefter bruger de deres intuition. De sammenligner det sansede med andre sansninger, de drager paralleler fra det nyligt sansede til tidligere sansninger og finder nye muligheder for anvendelse af deres læring. Netop her, hvor almindelige børn lærer allermost, umærkeligt, bare ved at sugе verden til sig og være nysgerrige, adskiller de sig fra børn med autisme.

Autisme indebærer en anderledes kognitiv forarbejdning af sansindtryk, der betyder, at man oplever verden i et helt anderledes mentalt spor. Hvor en sansning af en ting er viden om nøjagtigt dén ting, men ikke nødvendigvis om andre ting, der ligner eller kan bruges på samme måde.

Forestil dig, at du lige er gået ned ad en stejl trappe for første gang i dit liv. Oplevelsen lejrer sig i alle dine sanser som en "trappeerfaring"; næste gang du skal ned af en stejl trappe, uanset hvor i verden den befinder sig, vil hele din krop kunne trække på den erfaring, du fik, da du gik på den første stejle trappe. Børn med autisme lejrer ikke altid en erfaring med at gå på trappe som en erfaring, de kan bruge på alle trapper. Autistiske børn skal nogle gange lære at gå på trapper som for allerførste gang, hver gang de møder en trappe et nyt sted.

Det er påvist, at autistiske børn og unge ikke sorterer i sansindtryk. Man taler om, at de ikke, som almindelige børn, beholder den information, de skal bruge til at forstå situ-

ationen, og glemmer resten. I stedet for at filtrere nyttig information fra unyttig information tager de det hele ind og forholder sig til hvert eneste element enkeltvist - eller - bliver voldsomt stressede af "sansestormen" og får en nedsmeltning...

"Social Historier" kan guide børn, unge og voksne til indsigt i en hvilken som helst aktivitet, social situation eller kontekst. Sociale Historier tilføjer informationer, der er nyttige i situationer, som autistiske mennesker har et ønske om at mestre. Sociale Historier kan udfolde ordenes kontekstbestemte betydninger og meninger - det, vi ikke normalt går og siger til hinanden, fordi det er indlysende, underforstået eller oplagt.

For nogle år siden tilbragte jeg et par dage sammen med Carol Gray i forbindelse med SIKON konferencen i Odense. Carol Gray opfandt metoden "Sociale Historier", hun oprettede "Grey Institute" i USA og er meget passioneret omkring anvendelsen og udformningen af historierne.

På et tidspunkt får jeg mulighed for at spørge Carol om, hvorfor Sociale Historier ikke virker på alle personer med autisme, altså om der er noget, der karakteriserer den gruppe børn, unge og voksne, der ikke profiterer af metoden. Carol svarer, med et smil, at det er der. De børn, på hvem Sociale Historier ikke virker, er de børn, hvis pædagoger ikke har forstået konceptet...

Heidi Thamestrup

Carol Grey

– historien bag Sociale Historier

Ideen til Sociale Historier kom med drengen Eric, som havde brug for hjælp til at række hånden op i skolen. Først kom filosofien og derefter begrebet, som siden har udviklet ad flere omgange.

Af Carol Grey – oversat fra engelsk af Landsforeningen Autisme

For det første er det vigtigt at etablere meningen bag begrebet 'Social Historie'. Hvis du spørger 100 forældre og fagpersoner, der arbejder med børn, unge og voksne med autisme, hvad en Social Historie er – så vil du formentlig få lige så mange forskellige svar. Mange ved ikke, at 'Social Historie' er et defineret literært format, ligesom Haiku:

- En social historie beskriver en kontekst, færdighed, præstation eller et koncept i henhold til ti definerende kriterier. Disse kriterier styrer research til Historien, udviklingen og implementering for at sikre en tålmodig og støttende kvalitet.

'Sociale Historier' er i flere år nu konsekvent blevet skrevet med stort begyndelsesbogstav som et navneord for at tydeliggøre de "ægte" Historier, der opfylder de nuværende definerede kriterier. Det følger jeg også i denne artikel.

Når jeg skriver 'historie' uden stort begyndelsesbogstav, er det fordi, historien ikke opfylder de nuværende kriterier (også selv om den har gjort det tidligere). Hvordan startede ideen med Sociale Historier?

Sociale Historier var en gradvis opdagelse, og var resultatet af en række erfaringer med skoleelever med autisme. Filosofien blev udviklet først, og dernæst kom begrebet.

Jeg var med i et inklusions- og uddannelsesstilbud, hvor vi arbejdede med børn og unge med autisme. Vi modtog der et statsligt tilskud, der gjorde det muligt for os at udvide vores 'klasseværelse' til at omfatte rotationer, hvor eleverne kom ud og fik erhvervsfaglige erfaringer i lokalsamfundet.

Vi havde da begrænset personale til rådighed til at observere vores elever, men når eleverne var trygge ved en ny ramme og opgave, støttede vi dem med "tavse coa-

ches", skriftlige påmindelser mv. Disse var ikke sociale historier, men de gjorde det muligt for vores medarbejdere hele tiden at følge og have øje for de forskellige elevers fremskridt.

Vi lavede selvfølgelig fejl – men anerkendte dem og lærte hurtigt. Det viste sig at være afgørende for vores programs' succes. En af disse fejl resulterede i Sociale Historier.

Undervisningen med lokalsamfundet som medspiller understregede betydningen af etik – og førte gradvist til udviklingen af en filosofi for programmet. Vi arbejdede med et publikum, der konstant holdt øje med os. Mit personale og jeg indså, at det vi gjorde skulle give mening - ikke kun for os, men også for vores lokalsamfund, og vigtigst af alt for vores elever. Vi begyndte se og opleve de daglige begivenheder og opgaver gennem elevernes øjne, uden at lade vores egne antagelser eller fordomme gå ud over konklusionerne.

Pludselig begyndte vi at blive klogere på eleverne og deres reaktioner – i stedet for som udgangspunkt at starte med at lave en adfærds-plan. Det at vi satte os tilbage, observerede og spurgte os selv: ”Hvad ville få mig til at reagere sådan?”, gav os en helt ny indsigt. De reaktioner fra eleverne, som før var en gåde for os, gav pludselig god mening.

Det blev derfor nødvendigt at sikre, at elever og medarbejdere arbejdede med den samme forståelse, for at vi kunne give en besked eller adressere en elevs ineffektive respons. Vi underviste derfor med respekt for vores elevernes perspektiv, og med en meningsfuld deling af vores eget – og etablerede der en fælles social reference-ramme. Det hjalp vores elever med at forstå begrundelsen bag vores ønsker, og i nogle tilfælde blev det muligt for dem komme med nye positive svar. De Sociale Historier var lige rundt om hjørnet.

Da Sociale Historier blev opfundet, arbejdede jeg som konsulent for elever af forskellig alder med autisme – både førskolebørn og teenagere. En samtale med en af mine elever, Eric understregede betydningen af, at vi på en meningsfuld og konkret måde skulle kunne beskrive, hvad der skulle ske, og vores forventninger. Jeg arbejdede med Eric i 15 år – først som hans klasselærer, og derefter som hans konsulent.

En dag afbrød Eric en taler til en skolesamling. Taleren startede sin præsentation på scenen, og Eric svarede ham og reagerede højt fra publikum. Efterfølgende gennemgik jeg et videobånd af situationen

sammen med Eric. Jeg begyndte med at spørge, hvor mange mennesker der var i rummet? Eric svarede, at der var to: Eric og taleren. Fra Erics synspunkt gjorde han nemlig det, jeg lærte ham at gøre som barn – hvis nogen taler til dig, så svarer du. Det var et stort vendepunkt, især fordi Eric afbrød på samme måde i alle sine undervisningstimer, og havde gjort det siden han var barn.

I 15 år var jeg bare gået ud fra, at Eric vidste og forstod, hvad ”afbryde” betød. Vi sagde konstant til ham, han ikke måtte afbryde i timerne, og han brugte selv ordet ofte og i de rigtige sammenhænge, men dog uden at forstå begrebet. Jeg havde lært Eric, at han skulle svare og reagere, når nogen snakkede til ham, men jeg havde ikke lært ham, at hvis situationen ændrer sig, så gør vores handlinger også. Når en person snakker direkte til dig, så er det en god ide at svare. Men alting ændrer sig, hvis personen snakker, og du er en del af en gruppe. På trods af, at jeg kendte til Erics sociale handicap, så gik jeg helt forfejlet ud fra, at vi stadig havde den samme sociale forståelse. Det var en 15-års-fejltagelse, som jeg helt sikkert ikke ville komme til at lave igen.

På et papir foran mig skrev jeg en liste, mens jeg snakkede med Eric om vigtigheden af andre mennesker i et klasseværelse eller en gruppe. Lige så snart, vi havde skrevet alle de sociale ”regler” og forståelser ned, snuppede Eric papiret og ville rigtig gerne have noterne med sig tilbage i klasseværelset. Derefter begyndte Eric at reagere og svare, på den måde, jeg havde forsøgt at lære ham i

årevis. Ræk hånden op, og vent på din tur. Udstyret med helt ny viden og forståelsen for, hvorfor netop de reaktioner var effektive, begyndte Eric med det samme at bruge det i sin hverdag.

To uger senere blev jeg bedt om at observere Tim på fem år i hans gymnastiktime. De var I gang med at lære legen, Charlie Over Vandet, og Tim var overvældet af alle reglerne. Efter timen skrev jeg en lille historie, som beskrev reglerne til legen, og hvordan man skulle lege den. Tim læste historien en gang om dagen, og inden han skulle have gymnastik. Den efterfølgende uge skulle Tims klasse lege legen igen, og der rakte Tim ivrigt hånden op og bad om at være Charlie. Han legede roligt, var glad og kendte reglerne.

Jeg skrev derefter flere historier til ham med hjælp fra mine assistenter. Der var andre områder, hvor Tim havde det svært. Vi lavede historier som: ”Det er tid til frikvarter” og ”Vi går på en lige række”. Succesen med en historie førte til flere og flere – men et par af dem mislykkedes.

Vi var derfor nysgerrige på de historier, der havde fungeret. Hvad havde de til fælles? Hver historie havde et forskelligt emne, men da vi så forbi det, opdagede vi, at de succesrige historier alle indeholdt en tålmodig og positiv tone. Vi brugte det som vejledning og begyndte at skrive historier til andre elever også. Og den Sociale Historie var født.

Siden har begrebet udviklet sig meget, og det der dengang var en Social Historie, ville ikke nødvendigvis være det i dag.

En social historie beskriver en kontekst, færdighed, præstation eller et koncept i henhold til ti definerende kriterier.

1. En Social Histories mål er at dele nøjagtig information der kan støtte, guide og udfolde elementer i en bestemt situation. Historiens indhold, format og tone, er beskrivende, meningsfuldt og fysisk, socialt og følelsesmæssigt sikkert for målgruppen.

2. Saml information, der forbedrer din forståelse af den person du skriver til i forhold til den situation og/eller kompetence der skal udfoldes i historien. Husk at mindst 50% af alle Sociale Historier anerkende præstationer.

3. En Social Historie har en titel og en introduktion, der klart identificerer emnet, en krop, der udfolder detaljer, og en konklusion, der forstærker og opsummerer oplysningerne.

4 Sociale Historiers format er skræddersyet til den enkeltes evner, opmærksomhed, læringsstil og - når det er muligt - talenter og/eller interesser.

5. En Social Story er en tålmodig og støttende tilgang i «tone» og ord. Perspektivet er i første eller tredje person. Historien omhandler tidligere, nutidige og / eller fremtidige erfaringer. Tonen i en Social Historie er positiv. Sætninger bygges op med bogstavelig nøjagtighed og præcis betydning.

6. En social historie besvarer relevante "hv" spørgsmål, der beskriver sammenhæng; sted (hvor), tidsrelateret information (hvornår), relevante personer (hvem), stikord til forståelse af indhold (hvad), grundlæggende aktiviteter, adfærd eller udtalelser (hvordan) samt årsagen eller begrundelsen (hvorfor).

7. En social historie består af beskrivende sætninger, samt sætninger der udfolder situationer, beskriver muligheder og guider i bestemte situationer. Sætningerne beskriver nøjagtigt de relevante aspekter af situationen.

8. Når du har skrevet en Social Historie går du dit udkast igennem igen. Forsikrer dig om at historien indeholder andet og mere end retningslinier og direktiver.

9. Brug denne formel hvergang du skriver en historie, sørg for at sikre, at alle sætninger i den Sociale Historie indeholder de nødvendige kriterier.

10. Historiens mål skal være tydeligt i dens udvikling og brug. Planlæg en positiv til introduktion af historien, planlæg hvordan andre historier kan udfolde emnet yderligere og supplere historien. Planlæg hvordan du vil støtte op om modtageren i forhold til den praktiske implementering. Observer og reflekter over historiens effekt, skab evt. supplerende historier der binder tidlige erfaringer sammen med nutidige og fremtidige erfaringer.

Sociale Historier

I Sociale Historier deler vi vores viden, erfaringer og vores perspektiver på livet – i livets forskellige sammenhænge.

Vi bruger de Sociale Historier til at give autistiske børn, unge og voksne indsigt, forståelse og skabe forudsigelighed i ellers svære situationer.

Af Linda Schwartz Larsen, faglig leder, Det Nationale Autismeinstitut

I Sociale Historier deler vi vores viden, erfaringer og vores perspektiver på livet – i livets forskellige sammenhænge. Vi bruger de Sociale Historier til at give autistiske børn, unge og voksne indsigt, forståelse og skabe forudsigelighed i ellers svære situationer. De Sociale Historier skal hjælpe den enkelte til at udvikle sin sociale forståelse på en meningsfuld og tryk måde.

Igennem de Sociale Historier tilbyder vi et nyt perspektiv og sommetider en strategi, som gør den enkelte i stand til at udvikle sin sociale dømmekraft og forståelse. Historierne skal både skabe tryghed og give ny indsigt hos personen med autisme. Denne nye indsigt og forståelse af ellers svære og fastlåste situationer kan give nye mestringsstrategier – uden at den Sociale Historie dikterer en bestemt adfærd. Sådan er det også tilfældet i Lines Sociale Historier, som du kan læse på de forudgående sider.

Sociale Historier kan komme med

bud på mulige måder at håndtere nogle situationer på, men de dikterer aldrig en bestemt adfærd.

Vi bruger historierne, når vi gerne vil støtte barnet eller den unge med autisme – ikke, når vi vil bestemme og diktere.

Sociale Historier kan forberede personen med autisme på en ny situation – og dermed skabe forudsigelighed.

Historierne kan reducere bekymring, stress og ængstelse i rigtig mange situationer, fordi de giver indsigt og viden. Dette er vigtige faktorer i den sociale udvikling og udviklingen af social forståelse.

Essensen i Sociale Historier er, at de bygger bro mellem sociale færdigheder og social forståelse. Vores sociale færdigheder er det, vi kan i konkrete sammenhænge. De sociale færdigheder kan være tillærte, og vores sociale forståelse er det, som giver mening til vores færdigheder. Det betyder, at vi får mulighed for at

overføre vores tillærte færdigheder til mange situationer i livet foruden den konkrete situation, hvor vi har lært dem. Det er altså den sociale forståelse, der gør de sociale færdigheder til kompetencer.

Det kan lyde indviklet. Men når man har forstået, at de Sociale Historier har til formål at udvikle den sociale forståelse og de sociale kompetencer og ikke kun sigter mod tillærte færdigheder – ja, så er det ikke så svært at arbejde med. Sociale Historier skal altid give mening for modtageren, og så skal de skrives i øjenhøjde ved at tage udgangspunkt i barnets/den unges behov for viden og forståelse.

I arbejdet med Sociale Historier skal vi sætte os i modtagerens sted. Målet med historierne er netop at dele nøjagtig, beskrivende og fyldestgørende information på en måde, der er meningsfuld for mennesket med autisme. Modtageren af historien skal opleve social og følelsesmæs-

sig tryghed ved de Sociale Historier. Det betyder, at vi kun skriver handlingsstrategier ind i historierne, som giver mening for modtageren, eller som modtageren er klar til at omsætte.

De Sociale Historier skal imødekomme de udfordringer, som barnet/den unge oplever i konkrete situationer. De skal give forståelse for og indsigt i andres intentioner, perspektiver, tanker og handlinger. Det giver personen med autisme nye perspektiver og dermed nye handlemuligheder i sociale situationer, uden at vi dømmes, hvad der er rigtigt eller forkert i den konkrete situation.

Sociale Historier er altså til for barnet/den unge og dikterer aldrig en bestemt adfærd. Sociale Historier er ikke et redskab til at korrigere adfærd, men et fantastisk redskab til at skabe forståelse og bringe viden og indsigt til barnet/den unge. Og det er denne indsigt og forståelse,

der giver barnet/den unge mulighed for eventuelle nye handlinger i situationer, som ellers har været svære eller fastlåste.

De Sociale Historier kan hjælpe den autistiske person med at blive fortrolig med nye eller svære situationer og skabe tryghed i sociale sammenhænge.

Og vi ved, at det virker

Både gennem forskning og ikke mindst erfaring ved vi, at de Sociale Historier bidrager med meningsfuld indsigt i livets komplekse sociale sammenhænge for personer med autisme.

Udviklingen af social forståelse er kompleks, fordi det forudsætter, at man intuitivt kan aflæse og fortolke de sociale situationer, man indgår i. Vores sociale liv giver os erfaringer, social forståelse, som vi hele tiden tager med os videre til andre

situationer. Vi bruger hele tiden vores sociale viden og erfaringer i nye situationer, og på denne måde udvikler vores sociale færdigheder og vores sociale forståelse sig hele tiden – hånd i hånd.

Vi ved, at det ofte forholder sig anderledes for autistiske personer, som kan have svært ved at overføre deres erfaringer fra sociale situationer til nye sammenhænge. Personer med autisme oplever ofte at der er en hemmelig social kode, som de ikke kan knække. De Sociale Historier giver indsigt i dette hemmelige univers, som ellers kan opleves svært tilgængeligt for dem.

De Sociale Historier giver mening til de sociale færdigheder, som den enkelte har, og det gør færdighederne til sociale kompetencer.

Peter, som er 10 år, er f.eks. meget glad for at give sin mor et knus, når han kommer hjem fra skole. Det er en social færdighed. Men hvis det

skal være en social kompetence, som bygger på forståelse, skal Peter have indsigt i, hvornår og hvordan det er socialt adækvat at give andre end sin mor et knus. Giver man f.eks. kassedamen i Netto et knus? Der er ikke nogen nedskrevne sociale regler for, hvem og hvornår vi giver knus til hinanden, men der er et socialt kodeks herfor. Dette kodeks har Peter ikke indsigt i. Gennem en Social Historie kan vi give Peter vores forståelse, vores indsigt og vores erfaringer om dette emne som et bidrag til hans sociale udvikling. Vi tilbyder ham ganske enkelt vores perspektiv, erfaringer og vores sociale forståelse omkring det at give knus.

Hvorfor hjælper Sociale Historier lige præcis autistiske personer?

Hvorfor hjælper de Sociale Historier autistiske personer til at bygge bro mellem sociale færdigheder og social forståelse og dermed give mulighed for at udvikle nye sociale kompetencer?

Det gør de, fordi de imødekommer nogle af de centrale vanskeligheder, som er forbundet med autisme.

Historierne giver indsigt i et system af udtalte og ubeskrevne sociale såvel som kommunikative regler, som indeholder så meget vigtig information om social og kommunikativ adfærd og tilpasning – vores ”hemmelige sociale kode”.

Et system, der ofte holder mennesker med autisme udenfor, men som de Sociale Historier inviterer dem til at blive en del af.

De Sociale Historier kan også, helt enkelt, perspektivere og give ny vi-

den, som kæder separate informationer sammen til en meningsfuld helhed. Det sker f.eks. i Lines historie, som giver hende en forståelse for, hvorfor varieret kost er vigtig. Denne indsigt og forståelse giver hende mulighed for at tage ejerskab i processen med at udvide sit repertoire af mad.

Nogle af de væsentligste udfordringer relateret til autisme betyder, at autistiske personer kan have svært ved at skelne mellem væsentlige og uvæsentlige informationer og detaljer, f.eks. i en social sammenhæng. De Sociale Historier samler informationer og detaljer og integrerer dem til en betydningsfuld helhed, som giver mening for modtageren af historien.

De Sociale Historier støtter også op om den mentale proces, hvor man danner sig tanker om andres tanker, følelser og motiver, også kaldet Theory Of Mind. De Sociale Historier kan give indsigt i, hvordan andre mennesker tænker og oplever forskellige situationer, og dermed bidrage med vigtig indsigt, forudsigelighed og tryghed i det sociale rum. De Sociale Historier kan altså af-dække den information, som autistiske personer ofte har brug for, om andres perspektiver, forståelse eller oplevelser af en given situation. Vi giver ikke svaret på den ”rigtige” måde at håndtere en given situation på. Men vi tilbyder vores perspektiv i respekt for, at det også skal give mening for modtageren af historien – ellers må vi prøve igen. For en Social Historie er først en Social Historie, når den giver mening, indsigt og forståelse for modtageren af historien.

Når vi, som i Lines historie om ny mad, skriver handlemuligheder ind

i historien, skal de give mening for modtageren af historien. Det betyder, at vi kan beskrive nye handlemuligheder til ellers svære og fastlåste situationer, men vi skal have gjort os umage med at afstemme disse handlemuligheder med modtageren af historien.

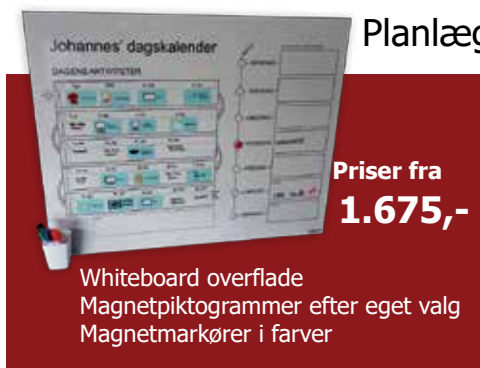
Succes og ingen nederlag

De Sociale Historier skal altid give mulighed for succes og aldrig levne plads til nederlag. Hvis en modtager af en Social Historie oplever nederlag med brugen af en historie – så har vi ikke skrevet en Social Historie. Det betyder, at vi aldrig skriver helt konkrete krav og forventninger ind i historierne. Vi arbejder med et sprog, der giver modtageren af historien nye handlemuligheder, uden at vi dikterer bestemte handlinger. I Lines historie skriver vi altså ikke, at hun skal smage nye madvarer, næste gang hendes forældre tilbyder hende det. I stedet forsøger vi at skabe forudsigelighed og tryghed, sådan at Line selv oplever, at hun har nye handlemuligheder, som hun trygt kan prøve. Vi har hjulpet Line med viden, indsigt og perspektiver på temaet at spise varieret, og det betyder, at Line nu selv kan se meningen med at arbejde med at udvide sit repertoire af mad.

Der findes nogle få, tydelige retningslinjer for udarbejdelsen af Sociale Historier. Man skal ikke lade regler og retningslinjer afholde en fra at arbejde med Sociale Historier. Det vigtigste er, at vi skal sætte os i modtagerens sted og på tryk og anerkendende vis tilbyde vores perspektiver, vores viden og vores indsigt – i alle livets sammenhænge.

DAYBYDAY - Fordi alle mennesker ikke er éns!

BOARDS BY RØNNOW GRAFIK

Planlægningstavler 100% tilpasset brugerens behov

- Ugetavle, dagstavle, lodret - eller vandret visning.
- Madplan, belønningsskema, hvem henter og hvem er jeg hos i dag.
- Netop jeres ønskede opsætning er inkluderet i prisen. Vi lytter og vejleder jer.
- Standard og individuelle piktogrammer - vi laver dem tilpasset den enkelte opgave.

Vi forstår jeres behov - læs vores personlige historie på www.daybydayboards.dk

• Ring til Andreas på 71 78 88 67 • Se mere på www.daybydayboards.dk

Social Stories

Kursus for professionelle. Fredag 17. november kl. 9-16

Deltagerne får viden om principperne bag Social Stories og bliver i stand til at udvikle Social Stories til brug i deres pædagogiske arbejde. Social Stories er udviklet af Carol Gray med henblik på at støtte mennesker med autisme i at håndtere sociale situationer. Målet med anvendelsen af Social Stories er at dele social information i en form, som mennesket med autisme forstår. Social Stories er altid formidling af akkurat information på en anerkendende måde.

Kursusleder/underviser: Linda Schwartz Larsen, faglig chef, Det Nationale Autismeinstitut. Uddannet af Carol Gray.

Tid og sted: Fredag den 17. november 2017 kl. 9-16. Banestrøget 21, Høje Taastrup.

Pris: kr. 2500,- pr. deltager, som dækker kursusmaterialer samt forplejning.

Tilmelding: www.sikon.dk

Lines Sociale Historier

Line er en autistisk pige på 15 år. Line spiser meget ensidigt, og hendes forældre har en naturlig bekymring for, om hun får næring nok gennem den ensidige kost. De ønskede derfor at hjælpe Line med at udvide hendes repertoire af mad gennem Sociale Historier.

Af Linda Schwartz Larsen, faglig leder, Det Nationale Autismeinstitut

For noget tid siden mødte jeg Line og hendes familie. Line er en autistisk pige på 15 år. Line spiser meget ensidigt, og hendes forældre har en naturlig bekymring for, om hun får næring nok gennem den ensidige kost. De ønskede derfor at hjælpe Line med at udvide hendes repertoire af mad gennem Sociale Historier.

Line havde ikke en oplevelse af, at hendes ensidige kost var et problem. Samtidig gav Line udtryk for, at hun oplevede ubehag ved at skulle prøve at spise nye madvarer, fordi hun ikke vidste, hvad hun kunne forvente sig i forhold til smag og konsistens. Line oplevede desuden, at hun meget tit var træt og ikke havde energi til at deltage i aktiviteter, hun gerne ville være med til.

Vi kan ikke gøre Lines kost alsidig og varieret fra den ene dag til den anden med Sociale Historier. Men vi kan skabe tryghed og en vis forudsigelighed i forbindelse med at prøve nye madvarer. Samtidig kan

vi give Line vores perspektiver på betydningen af en alsidig kost. Vi valgte disse perspektiver som temaer for vores to Sociale Historier til Line. Undervejs i udarbejdelsen har vi sikret os, at historierne føles trygge for Line, og at hun kan se meningen med dem.

Betydningen af at spise varieret kost

Jeg er ved at lære noget om at spise varieret. At spise varieret betyder at spise mange forskellige slags fødevarer af dem, som indgår i madpyramiden.

At spise mad er vigtigt. Maden giver vigtig næring til min krop, som har brug for vitaminer, mineraler, fibre og proteiner.

Mad er vigtig for menneskers sundhed. Når man spiser varieret, betyder det, at man får de næringsstoffer, som kroppen og hjernen har brug for. Når man spiser varieret, får man

energi og kræfter til de aktiviteter, der er i dagligdagen. Sammen med søvn har varieret kost betydning for, at man har energi til mange aktiviteter.

Når man kun spiser få ting, kan man blive træt, fordi kroppen og hjernen ikke får den nødvendige næring.

Jeg er ved at lære noget nyt om at spise varieret. At spise varieret har betydning for min energi og overskud til at deltage i aktiviteter.

Denne historie har givet Line viden om og forståelse for betydningen af varieret kost. Det har betydet, at Line nu kan se meningen med at arbejde med at spise mere varieret. Men det har ikke afhjulpet det ubehag, hun oplever i forbindelse med at afprøve nye madvarer. For at skabe tryghed i forbindelse med at udvide Lines repertoire af mad skrev vi denne historie:

Modelfoto

Lines kost bliver naturligvis ikke varieret og alsidig på baggrund af denne historie. Formålet med historien er at skabe den tryghed, som Line har brug for til at kunne udvide sit repertoire af mad.

At spise ny mad

Jeg kan bedst lide at spise den mad, jeg kender og ved, jeg kan lide.

Jeg har lært, at varieret kost har betydning for, at jeg har energi til at være med i aktiviteter i hverdagen. Jeg vil gerne have energi til mine aktiviteter. Jeg vil gerne prøve at spise nye madvarer, så jeg kan få mere energi til mine aktiviteter.

Noget mad føles ubehageligt, når jeg får det ind i munden. Det er okay at have det sådan. Noget mad føles rart og smager godt, når jeg får det ind i

mundten. Når jeg prøver ny mad, vil mine forældre hjælpe mig. De vil tilbyde mig nye madvarer, som ligner dem, jeg godt kan lide. De nye madvarer ligner dem, jeg allerede spiser, ved, at de også er hårde eller sprøde. F.eks. kan jeg godt lide at spise æbler. Æbler er sprøde og saftige. Det kan jeg godt lide. Gulerødder og peberfrugter kan også være sprøde og saftige. På den måde minder de om æbler.

Jeg vil gerne prøve at smage på nye madvarer. Mine forældre vil hjælpe mig. Mine forældre vil tilbyde mig nye madvarer, som ligner dem, jeg allerede kan lide, ved at de også er sprøde og saftige.

Lines kost bliver naturligvis ikke varieret og alsidig på baggrund af denne historie. Formålet med historien er at skabe den tryghed, som Line har brug for til at kunne udvide sit repertoire af mad.

Line har gennem historierne fået indsigt i og forståelse for betydningen af varieret kost. Samtidig er der skabt tryghed omkring, hvordan nye madvarer kan præsenteres for hende.

Der er draget paralleller mellem madvarer, som Line kender og kan lide, og madvarer, som hun ikke kender smagen af, og som hun derfor ellers ikke ville føle sig tryk ved at spise. Historien hjælper med at skabe en smule forudsigelighed og dermed tryghed ved at skulle smage noget nyt. Hen ad vejen kan historierne udvides til andre fødevarer, hvor der trækkes nye paralleller mellem kendte og nye madvarer.

Social Historie 1

Eksempel fra Linda Schwartz Larsen.

Robin er 8 år og kan rigtig godt lide at spille fodbold. Derfor er han begyndt at gå til fodbold i en fodboldklub. Da Robin startede til fodbold, var han meget bekymret, fordi han havde svært ved at forestille sig, hvor hans forældre var, og hvad de lavede, mens han var til fodbold. Dette gjorde ham ængstelig. I historien tages der hensyn til Robins konkrete sprogforståelse. Robin fik denne Sociale Historie:

Jeg tager til fodbold om onsdagen.

Hvor er mor og far imens?

Jeg går til fodbold om onsdagen. Min mor eller min far kører mig hen til fodbold. De følger mig helt hen til træningen. Når jeg er henne ved træningen, kører mor eller far igen.

Mens jeg er til fodbold, er mor og far som regel derhjemme.

Når de er derhjemme, laver de forskellige ting. Nogle gange laver de aftensmaden klar. Nogle gange ser de tv eller læser i en bog. Nogle gange rydder de op og ordner vasketøjet.

Mor og far synes, det er vigtige ting at gøre, mens jeg er til fodbold.

Nogle gange tager de ud at handle, mens jeg er til fodbold. Det kan også ske, at de tager på café, mens jeg er til fodbold. De tager hjem bagefter.

Når jeg er færdig til fodbold, kommer mor eller far og henter mig igen. De er glade for at se mig igen efter træningen. Jeg tager hjem igen sammen med mor eller far.

Social Historie 2

Eksempel fra Linda Schwartz Larsen.

Jeg har mødt mange børn, som ikke synes om at få nyt tøj. De oplever ikke behovet herfor og mærker måske ikke, at tøjet er blevet for småt. De synes bare, det er rart at få det tøj på, som de er vant til at have på. Derfor kan udskiftning i garderoben være en udfordring for forældrene.

Jeg har lavet mange historier om dette emne. Denne historie er blot et eksempel.

Hvorfor har jeg brug for nyt tøj?

Jeg er et barn. Jeg vokser mig højere og større. Alle børn vokser i løbet af deres barndom. Deres tøj bliver ved med at være samme størrelse.

Derfor passer børns tøj ikke så længe ad gangen. Måske passer det kun i omkring et halvt år.

På et tidspunkt bliver tøjet for småt.

Sko kan komme til at klemme på foden, eller bukser kan blive for stramme eller for korte.

Nogen gange kan bluser komme til at stramme i halsen eller blive for korte på ærmerne. Tøjet bliver for småt, fordi jeg vokser.

Det er tid til at få nyt tøj.

Jeg har brug for nyt tøj, fordi jeg vokser, og mit tøj bliver ved med at være i samme størrelse.

Social Historie 3

Eksempel fra Linda Schwartz Larsen.

Sociale Historier kan også anvendes sammen med unge og voksne. Denne historie er lavet til og i samarbejde med Maja, som er 18 år og gymnasieelev. Maja går i en almindelig gymnasieklasse. Hun trives generelt, men oplever udfordringer i gruppearbejde sammen med de andre. Derfor lavede vi denne historie, som Maja bruger, når hun skal deltage i gruppearbejde. Støtteordene er undersøgt og udarbejdet sammen med Maja, sådan at de giver mening for hende.

At deltage i gruppearbejde

Som gymnasieelev deltager jeg i en række forskellige fag i løbet af en uge. Undervisningen på gymnasiet er varieret og indeholder bl.a. tavle undervisning, forelæsninger, individuelt arbejde, vejledning fra lærerne, projektarbejde og gruppearbejde.

På gymnasiet forventer lærerne, at eleverne deltager i gruppearbejde.

Gruppearbejde betyder, at noget af undervisningstiden afsættes til, at to eller flere elever arbejder sammen om en opgave, som er defineret af læreren. Gruppearbejde kan også betyde, at to eller flere elever sammen skal udarbejde en gruppebesvarelse.

Gruppearbejde betyder, at eleverne i gruppen skal samarbejde.

Samarbejde betyder, at eleverne hjælpes ad med opgaven og løser opgaven i fællesskab. Samarbejde kan lette mulighederne for at nå et fælles mål.

Støtteord til et godt gruppearbejde:

- At lytte til det, de andre siger om opgaven
- At alle lytter til hinanden
- At forhandle med hinanden om, hvordan opgaven løses og udformes
- At alle i gruppen får noget med i opgaven, som de finder vigtigt for opgavens udførelse
- At lave en fælles tidsplan for gruppearbejdet
- At fordele ansvarsområder for gruppearbejdet, hvis der er individuel forberedelse til gruppearbejdet, f.eks. læsning af tekster.

Når gruppearbejdet er slut, har alle bidraget til opgaven

Jeg vil gerne deltage i gruppearbejde, når dette kræves i undervisningen. Jeg vil prøve at bruge støtteordene som min guide til gruppearbejde. Hvis gruppearbejdet bliver svært for mig, kan jeg bede om hjælp. Det er ok at bede om hjælp. Jeg kan bede min lærer eller min støttelærer om hjælp til gruppearbejde, hvis jeg har brug for det.

Kast dig ud i det!

- Sådan bruger jeg sociale historier

Det kan virke kunstigt og grænseoverskridende, første gang man skal skrive en social historie, men når man går i gang og lærer formen at kende, er det et nemt og hurtigt redskab med en uforholdsmæssig stor virkning.

Kamilla Helkier, lærer på Skolen Sputnik, som har arbejdet på autismeområdet i 14 år.

Det behøver ikke tage mere end ti minutter at skrive en social historie, og den kan hjælpe elever med autisme i et væld af svære sociale situationer, som falder naturligt for andre.

Et eksempel fra min hverdag: Magnus skal lære at køre i taxa

Jeg arbejder på Skolen Sputnik, som blandt andet er dagbehandlingsskoler for elever med autisme. En del af eleverne har svært ved at komme i skole selv og er afhængige af at blive kørt af personer, de kender.

Sammen med Magnus og hans forældre havde vi aftalt, at Magnus skulle øve sig i at køre i taxa selv. Som forberedelse har vi i mit team skrevet en social historie sammen med Magnus, der hedder:

Se den sociale historie blive læst op for Magnus ved at søge på 'Sociale historier Skolen Sputnik' på YouTube

Når Magnus skal køre i taxa...

- Kl. 09.15 kommer taxaen til Birke Allé 17.
- Magnus bestemmer selv om han vil snakke med chaufføren
- Magnus kan slappe af og holde pause i taxaen
- Taxaen kører den faste rute med Magnus
- Magnus kan spørge chaufføren hvis han er i tvivl om noget
- Underviseren venter på Magnus ved skolens indgang
- Når Magnus har fri fra skole bliver han kørt i skolens bil

Tip: Jeg bruger piktogrammer fra programmet Boardmaker. Man kan også finde masser af gratis ikoner hos www.freepik.com.

”Når Magnus kører i taxa selv.” Historien starter med beskrivende sætninger (Hvornår kommer taxaen og hvorhenne?), fortsætter med perspektiverende sætninger (Forventer chaufføren, at man snakker sammen?), derefter de anvisende sætninger (Hvad kan Magnus lave i taxaen?) og slutter med kontrolerende eller afsluttende sætninger (Hvad sker der til sidst?).

Vi har læst historien hver dag igen flere uger, og Magnus er nu i stand til at tage taxaen selv. Det er en lille ting med en lille indsats, men den betyder meget for Magnus og familien i det daglige. Se den sociale historie blive læst op for Magnus ved at søge på ’Sociale historier Skolen Sputnik’ på YouTube

Hvornår kan man bruge sociale historier?

Jeg bruger sociale historier med mange af mine elever, og historierne har blandt andet hjulpet dem med:

- At tale med andre i en frokost-situation
- At sige fra og give udtryk for sine behov
- At turde sige noget i skolen uden angst for skældud
- At køre i taxa med en fremmed chauffør

Jeg opfordrer også forældre til mine elever til at bruge sociale historier. En mor bruger det som forberedelse, når hendes søn har svært ved at komme i seng om aftenen, hvis der er noget han er bange for, eller hvis de skal rejse et nyt sted hen. Hun fortæller, at ”Han sluger det råt, og det virker.”

Noget af det, jeg har oplevet, som virker i sociale historier, er, at man taler det hensigtsmæssige op og betoner, hvad man gerne må. Når denne elev f.eks. har svært ved at komme i seng om aftenen, er det, fordi han har en masse rutiner og ri-

tualer, som er knyttet til hans angst og OCD. I den sociale historie har forældrene beskrevet, hvor mange ritualer han må have, og at han godt kan falde i søvn, når han har de ritualer.

Hvorfor virker sociale historier for mine elever?

Mine elever i Skolen Sputnik har ofte brug for meget korte og meget tydelige forklaringer. Almindeligt talesprog kan virke flyvsk og forsvinder igen, så snart det er sagt. Den særlige form i sociale historier gør sproget nemmere at fastholde, og derfor bliver det nemmere for eleven at forholde sig til og at huske. Når jeg ser sociale historier virke for børn og unge med autisme, tror jeg, det skyldes følgende:

- De er meget konkrete, afgrænsede og handlingsanvisende
- Sproget er eksternaliseret og præcist
- Man gentager præcis det samme hver gang, så det er nemt at holde fast i og huske
- Det er visualiseret med piktogrammer for de børn, der har brug for det
- Man kan se det fysisk, holde fast i det og tage det med sig

Hvis man forsøger at korrigere eller supplere en adfærd via det almindelige talesprog, kan det (for den voksne professionelle) virke, som om man siger nogenlunde det samme hver gang, men for barnet med autisme er det som en ny besked hver gang, hvis ikke ordene er de samme. Derfor er den sociale historie så effektiv.

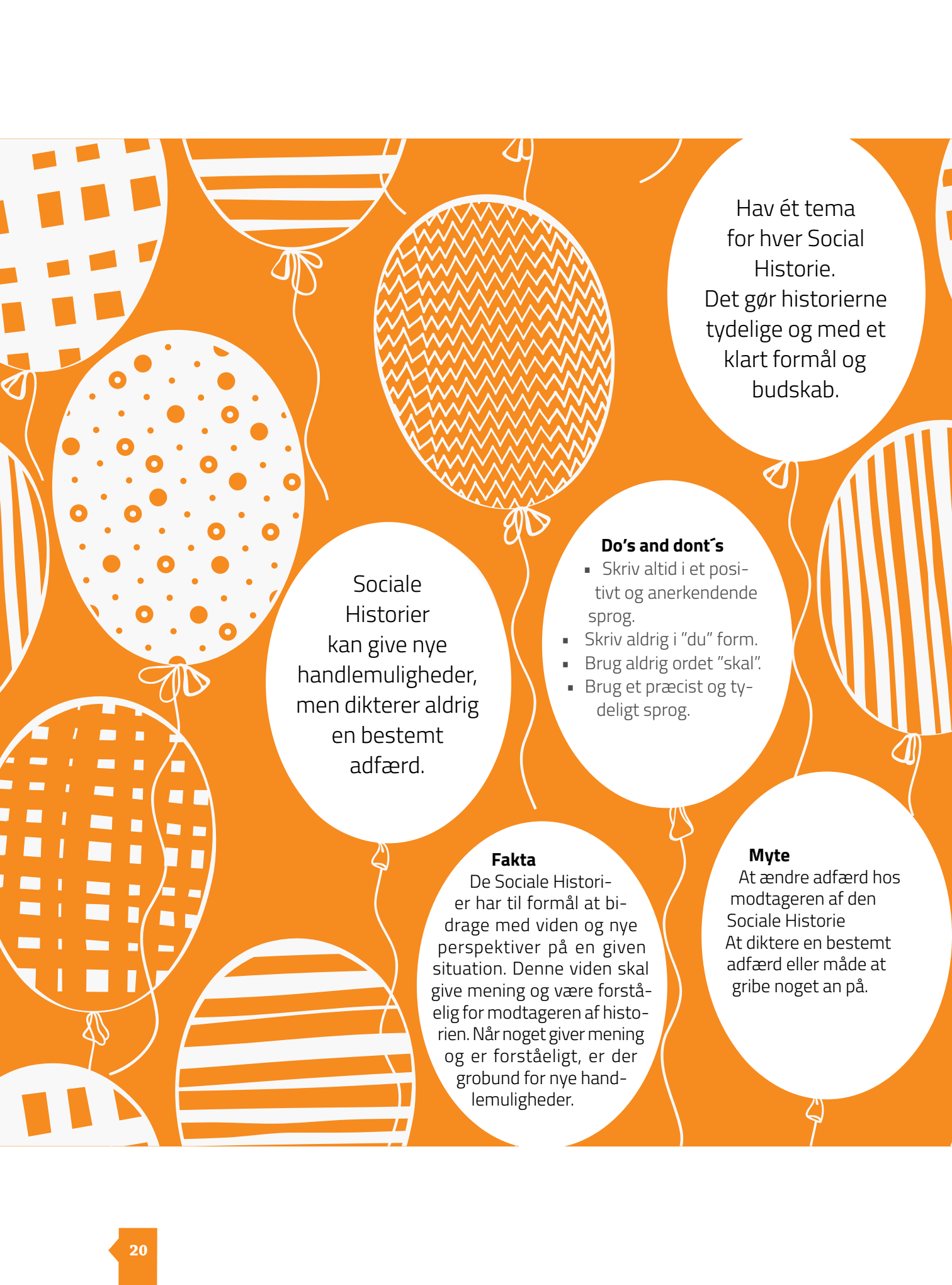
Når det er sagt, virker det ikke for alle elever. Nogle vil synes, det virker pattet eller fjollet, men for elever, der er meget udfordrede på forestillingsevnen, er det både naturligt og en stor hjælp.

Fem råd til dig, der gerne vil i gang

- Sig højt til dine kolleger, at du vil prøve det, så du forpligter dig, og så de kan bakke ideen op.
- Vælg en elev, du kender godt, og som ofte er glad for klare anvisninger.
- Vælg en konkret social situation, som eleven skal bruge hjælp til – den skal være afgrænset og overskuelig.
- Skriv gerne historien sammen med eleven, så han eller hun får ejerskab.
- Læs historien mange gange og altid op ad den sociale situation, hvor du ønsker at hjælpe.

Prøv det for at se, at det virker

En af de største barrierer for at komme i gang er, at det kan virke enormt kunstigt at læse op. De sociale historier er konstrueret i et spøjst sprog, og der er masser af regler. Men en vigtig indsigt, jeg gerne vil bringe videre, er: Jeg har ikke mødt et eneste barn endnu, som syntes, at sociale historier var kunstige. Mit eget incitament for at komme i gang var, at jeg så tidligere kolleger bruge det, og jeg så det virke for eleverne. Prøv det, og jeg lover, du bliver overbevist, når du ser det virke for eleven.

Hav ét tema for hver Social Historie. Det gør historierne tydelige og med et klart formål og budskab.

Sociale Historier kan give nye handlemuligheder, men dikterer aldrig en bestemt adfærd.

Do's and don't's

- Skriv altid i et positivt og anerkendende sprog.
- Skriv aldrig i "du" form.
- Brug aldrig ordet "skal".
- Brug et præcist og tydeligt sprog.

Fakta

De Sociale Historier har til formål at bidrage med viden og nye perspektiver på en given situation. Denne viden skal give mening og være forståelig for modtageren af historien. Når noget giver mening og er forståeligt, er der grobund for nye handlemuligheder.

Myte

At ændre adfærd hos modtageren af den Sociale Historie
At diktere en bestemt adfærd eller måde at gribe noget an på.

Sociale færdigheder kan tillæres.

Social forståelse er det meningsbærende – det forklarer og giver færdighederne mening.

Social forståelse gør færdigheder til kompetencer.

Sociale Historier skal beskrive og perspektivere

Eks. på beskrivelse: I 8. kl. er mange elever i praktik i en uge på en arbejdsplads.
Eks. på perspektivering: Nogle unge er i praktik på arbejdspladser med udendørs arbejde, andre foretrækker at være i praktik på et kontor eller i en butik

De Sociale Historier KAN indeholde vejledende sætninger, når det er relevant.
Eks. på vejledende sætning: Når jeg kommer i praktik, vil jeg prøve at tale med de andre på arbejdspladsen, når jeg har pause

De Sociale Historier formidler præcis social information –

Det betyder, at de "hemmeligheder", der favner det sociale samspil, gøres tilgængelige gennem

- praktiske
- håndgribelige
- meningsfulde sociale informationer

De Sociale Historier skal give information om
Hvor, hvem, hvad og hvorfor

Brug aldrig Sociale Historier som en konsekvens af uønsket adfærd.
Brug gerne Sociale Historier som en anerkendelse

Sociale Historie skal "slå hovedet på sømmet" i forhold til behovet.....

Sociale Historier kan bruges til alle aldersgrupper – børn, unge, voksne og ældre.

Sociale Historier kan understøttes med billeder, tegninger eller symboler.

KREDS BORNHOLM

Formand:
Tomas Schilling Tlf. 42 19 01 22
E-mail: asfkredsbornholm@gmail.com

KREDS FYN

Formand:
Else Worm Jørgensen Tlf. 29 88 87 98
E-mail: elseworm@gmail.com

AUTISMUFELAGIÐ/KREDS FÆRØERNE

Formand: Heidi Aagaard Tlf. +298 509031
E-mail: formadurin@autisma.fo

KREDS KØBENHAVN/FREDERIKSBERG

Formand:
Susan Elholm Tlf. 27 14 39 99
E-mail: tine.heerup@gmail.com

KREDS GRØNLAND

Formand:
Karsten Høy Tlf. +299 558297
E-mail: karsten@greenlandholding.com

KREDS LIMFJORD

Formand:
Runa Dorph Petersen Tlf. 28 63 49 63
E-mail: formand@kredslimfjord.dk

KREDS MIDTVEST

Formand:
Søren Dalgaard Tlf. 53 11 31 45
E-mail: sbd54@youmail.dk

KREDS NORDJYLLAND

Formand:
Jørn Poulsen Tlf. 98 15 32 42
Kontakt telefon: Tlf. 30 25 92 10
E-mail: jp@autismenord.dk

KREDS NORDSJÆLLAND

Formand:
Allan Jensen Tlf. 29 21 97 20
E-mail: allanjensen51@hotmail.com

KREDS ROSKILDE

Formand:
Rune Gamby
E-mail: rune@au10sme.dk

Kredsene

AKTIVITETER

KREDS KØBENHAVN/ FREDERIKSBERG:

Demonstration af KAT-appen – 26. oktober

Tid: Torsdag den 26. oktober 2017, kl. 19.00- 21.00

Sted: Kulturhuset i Islands Brygge, Lysthuset, Islands Brygge 18, 2300 København

Psykolog og medforfatter på KAT-kassen og KAT web-appen, Annette Møller Nielsen, præsenterer KAT-App'en.

KAT-App'en er en videreudvikling af KAT-kassen og kan gøre det lettere for børn og unge med autisme at kommunikere om tanker følelser og oplevelser.

- Denne aften demonstreres appens varierede indhold med fokus på:
- Understøtte kommunikation, social forståelse og håndtering af udfordrende situationer.
- Se videooptagelser, der demonstrerer brug i hjemmet
- Få mulighed for at afprøve værktøjerne og app'en på egen tablet eller bærbar pc.
- Få en fælles drøftelse i plenum vedrørende brug af appen i hjemmet.

For at få det optimale udbytte ud af oplægget, vil det være en fordel at medbringe iPad eller bærbar pc. Der vil være demo-logins til programmet for deltagerne på dagen.

Du kan læse mere om KAT-app'en på www.cat-kit.com

Alle er velkomne. Tilmelding er ikke mulig, dog gælder først til mølle-princippet.

Autisme og aldring – 9. november

Med projektleder Kirsten Overgaard

Kredsene

AKTIVITETER

Tid: Torsdag 9. november 2017 kl. 19:00 - 21:00

Sted: Festsalen, Kulturstationen i Vanløse, Frode Jacobsens Plads 4, 1., 2720 Vanløse

Der eksisterer endnu ikke ret meget viden om, hvad der sker, når personer med autisme ældes, da diagnosen stadig er forholdsvis ny. Veluxfonden har støttet et større projekt om udvikling af praksisnær viden om aldring og autisme for at finde frem til at hjælpe borgere med autisme med at få at så god en alderdom som muligt.

Projektleder Kirsten Overgaard fra Defactum fortæller om, hvordan man mester ændringer i hverdagen i forbindelse med aldring, særlig fokus er der på hverdagslivet, helbred og relationer.

Der er gratis adgang og deltagelse kræver ingen tilmelding. Alle er velkommen.

Hvordan er parforholdet anderledes, hvis kæresten har autisme? – 23. november

Tid: Torsdag 23. november 2017 kl. 19-20:30.

Sted: Festsalen i Kulturstationen i Vanløse, Frode Jacobsens Plads 4, 1. 2720 Vanløse

Marianne Merling kommer og fortæller om, hvordan det er at være kæreste med Anders, der har autisme. Marianne og Anders har været kærestes i 12 år.

Marianne fortæller om sine oplevelser, både de sjove og de svære i parforholdet. Eksempelvis om det svære ved, at Anders har fokus på at korrigere Marianne fremfor at anerkende hende. Hvordan Marianne lærer af Anders' evne til egen-hygge. I vil høre Mariannes eksempler på nye vinkler på parforholdets bump på vejen.

Alle er velkommen og tilmelding er ikke mulig, dog gælder først til mølle-princippet.

KREDS VESTEGNEN:

Low Arousal

Low Arousal kursus v/ Jakob Kjærby Lentz i Kreds Vestegnen d. 18. november 2017 kl. 10-13. Kurset afholdes i Hvidovre.

Low Arousal er en pædagogisk konflikttrappende tilgang til problemskabende adfærd.

Er du medlem af Landsforeningen Autisme Kreds Vestegnen (dvs. har betalt kontingent til foreningen og hører til kredsen), så er billetprisen 100 kroner.

Ikke-medlemmer er også velkommen til at deltage. Billetpriisen for ikke-medlemmer er 200 kroner pr. deltager.

Billetter købes via Place2Book

Læs om Low Arousal her

KREDS LIMFJORD

Foredrag om Egenomsorg. Pas godt på dig selv.

Tid: Den 23. november 2017 – kl. 19-21

Sted: Krabbeshus Heldagsskole, Strandvejen 11, 7800 Skive

Målgruppe: Alle, både mennesker med ASF, pårørende og professionelle

Er du din egen bedste ven? Passer du godt på dig selv? Ligeså godt, som du passer på dine nærmeste? Det er nogle af de spørgsmål, som foredraget kredser sig om.

At have autisme tæt inde på livet er både en gave og en opgave, som til tider kan tage pusten fra de fleste. Anne-Mette har på egen krop mærket den rejse, det er at få sit barn diagnosticeret med alle de

KREDS STORKØBENHAVN NORD

Formand:

Guri Spiegelhauer Tlf. 28 18 19 74

E-mail: guspi@xline.dk

KREDS STORSTRØM

Formand:

Sabine Hagens

E-mail: post@akzent.dk

AS-repr.:

Line Mackenhauer

E-mail: lima44@live.dk

KREDS SYDVESTJYLLAND

Kontaktperson:

John Olesen Tlf. 22 18 49 08

E-mail: birgitogjohnlesen@privat.dk

KREDS SØNDERJYLLAND

Formand:

Kirsten Krohn Normann Tlf. 26 41 53 62

E-mail: kontaktlaks@gmail.com

KREDS TREKANTEN

Formand:

Dorte Schandorph Jensen Tlf. 29 67 00 67

E-mail: dortesjens@mail.dk

KREDS VESTEGNEN

Formand:

Jan Nielsen Tlf. 40 10 67 91

E-mail: vestegnen@autismeforening.dk

KREDS VESTSJÆLLAND

Formand:

Stina Lund Tlf. 50 58 78 89

E-mail: stina.lund.lakv@outlook.dk

KREDS ØSTJYLLAND

Formand:

Marianne Banner Tlf. 50 43 83 61

E-mail: marianne_banner@yahoo.dk

AS-repr. voksne:

Jane Høllkvist Tlf. 30 20 38 94

AS-repr. børn:

Elsebeth Svane Tlf. 86 21 06 06

Kredsene

AKTIVITETER

tanker og bekymringer, det fører med sig. Og som fagperson har hun også erfaringer i, hvad det betyder, når ens personlige grænser til tider overskrides i et professionelt miljø.

Med udgangspunkt i Kristin Neff's banebrydende forskning om self-compassion kombineret med et hav af metoder og redskaber om, hvordan du lærer at se mere nænsomt på dig selv, lærer du at se faresignalerne hos dig selv. Målet er at du går fra foredraget med følelsen af ikke at være alene om at være hård ved dig selv og at livet kan være svært nogle gange. At vi kæmper sammen, og at vi skal være søde ved os selv på rejsen.

Foredragsholder: Anne-Mette Sohn Jensen, cand. pæd. i pædagogisk psykologi og mor til en søn med autisme

Pris: 50,- for medlemmer, 100,- for ikke-medlemmer

Læs mere på vores hjemmeside: www.kredslimfjord.dk og tilmeldingsfrist er den 14. november 2017.

KREDS MIDTVEST

Søskende – Bedsteforældre Kursus:

Tid: Lørdag d. 4. november 2017, kl. 9.00 til 16.00.

Sted: Langvadbjerg, Ringkøbingvej 108 A, 7400 Herning og tilrettelægges i samarbejde med Autis-mecenter Vest.

Instruktører: Autis-mekonsulent Karin Bakmand og lærer Charlotte Rasmussen.

Formål for søskende:

Fokuserer på, hvordan det er at være søskende til en bror eller søster med ASF. Kurset giver mulighed for

Kredsene

AKTIVITETER

at dele tanker, følelser og erfaringer om det at være søskende til en handicappet bror/søster med jævnaldrende, som er i en tilsvarende situation

Formål for bedsteforældre og de ældste søskende:

At give bedsteforældre og unge/voksne søskende grundlæggende informationer om de styrker og vanskeligheder, der typisk relateres til diagnoser inden for det autistiske spektrum.

Indbydelse og program kan ses på hjemmesiden www.kredsmidtvest.dk

Dannelse af Netværksgrupper for forældre:

Tid: Mandag d. 6. november 2017 kl. 19.00 – 21.00

Sted: Langvadbjerg, Ringkøbingvej 108 A, 7400 Herning

Kontaktperson & instruktør: Lise Ebbensgaard

Kreds MidtVest opretter nye netværksgrupper én gang årligt i efteråret, samt i det omfang der i løbet af året står familier nok i venteposition, der "matcher" hinanden. Når vi sammensætter grupperne, vægter vi diagnose og funktionsniveau hos personen i familien med ASF højere end geografi, for at forældrene og de pårørende har mest muligt til fælles.

Vi søger denne aften for, at I kommer godt i gang. Vi hjælper jer med at sætte rammerne for gruppen og giver jer idéer til, hvad gruppen kan bruges til.

Det er gratis at deltage, men det koster 20,- kr. for kaffe/ te & kage, som betales kontant på selve aftenen.

Se program på www.kredsmidtvest.dk eller kontakt Jane Jensen, på tlf. 53 11 31 49.

Husk at sende os en mailadresse, hvis du vil modtage post fra din kreds – eller hvis du skifter mailadresse. Skriv til info@kredsmidtvest.dk.

KREDS STORSTRØM

Mød din lokalpolitiker

Kreds Storstrøm inviterer de lokale politikere til dialogmøder med vores medlemmer og andre interesserede. Møderne er offentlige.

Lolland Kommune – Nakskov –

25. oktober 2017 kl. 19 – 21

Mød 7 byråds kandidater onsdag den 25. oktober kl. 19.00 til 21.00 i Bibliotekets Mødesal, Søvej 8, 4900 Nakskov.

Vi vil især drøfte borgenes møde med kommunen sagsbehandlere, beskæftigelse og forbyggende foranstaltninger for at hjælpe familier i god tid.

Kontakt: Michael Weyand 51 33 96 65 eller Bente Loldrup 54 93 55 29

Guldborgsund Kommune – Nykøbing Falster –

25. oktober 2017 kl. 19 – 21

Pentagonsalen, Sophieskolen, Merkurs Plads 4, 4800 Nykøbing

I samarbejde med DH-Guldborgsund og en forældregruppe til handicappede børn mødes vi med de lokale partiers repræsentanter. Vi vil diskutere emner som det kommunale serviceniveau, sagsbehandlingen, inklusion og uddannelse på handicapområdet, og udveksle meninger og erfaringer.

Kontakt: Anne-Mette Petersen 20 41 77 21

Faxe Kommune – Haslev –

9. november 2017 kl. 19 – 21

Hjerterum, Vibeengskolen, Vibeeng Allé 2, 4690 Haslev

I samarbejde med DH-Faxe mødes vi med de lokale partiers repræsentanter. Vi vil diskutere emner som det kommunale serviceniveau, sagsbehandlingen, inklusion og uddannelse på handicapområdet, og udveksle meninger og erfaringer.

Kontakt: Sabine Haugelund Hagens 60 74 56 72

LANDSFORENINGEN AUTISMES HOVEDBESTYRELSE

Formand:

Heidi ThamestrupTlf. 26 20 16 58

Næstformænd:

Bernd Weibeck.....Tlf. 24 24 63 99

Brian Andersen.....Tlf. 30 55 58 42

Hovedbestyrelse:

Allan Jensen.....Tlf. 29 21 97 20

Mads Behrendt Petersen.....Tlf. 25 14 66 80

Tine Heerup.....Tlf. 33 55 83 73

Christian Steward-Ferrer

Michael Weyand.....Tlf. 51 33 96 65

Kim Hansen.....Tlf. 56 48 08 89

Kristina Kristensen.....Tlf. 40 53 71 37

Peter K. H. Nielsen.....Tlf. 20 74 66 08

AUTISME- OG ASPERGER- FORENINGEN FOR VOKSNE

Formand: David Facius

Alle henvendelser til Autisme- og Aspergerforeningen for voksne, skal i øjeblikket ske på Landsforeningen Autismes telefon.

DIN KREDS

Husk at du altid kan gå ind på din kreds hjemmeside, hvor du kan finde og læse mere om de arrangementer, din kreds har planlagt.

Husk at holde din mailadresse opdateret så vi kan sende dig gode tilbud om foredrag, nyheder og aktiviteter.

Find din kreds på autismeforening.dk

Kredsene

AKTIVITETER

NetværksCaféer i Nakskov og Vordingborg

Husk vores NetværksCaféer for pårørende til og mennesker med autisme. Mød andre i samme situation og lær af hinandens erfaringer i trygge rammer, hvor vi har tavshedspligt udadtil.

Du finder flere informationer om indhold, tid og sted, samt tilmelding på vores website

www.autismeforening.dk / **Kreds Storstrøm / Kalender.**

KREDS NORDJYLLAND:

Legeland i Nordkraft

Tid: 14. oktober 2017 kl. 15.15 – 17.00

Sted: Nordkraft, Aalborg – Kjellerups Torv 1, 9000 Aalborg

Nu nærmer vi os efterårsferien, og vi vil gerne invitere børn med autisme, deres søskende og forældre i Legeland

Vi har booket legeland i Nordkraft, så tag hele familien med, og få nogle hyggelige timer sammen.

Der vil være mulighed for at klatre på klatrevæg, springe i trampoliner, og lege og have det sjovt i legehjørnet, eller på forskellige springmadrasser. Klatreinstruktør vil være til stede ved klatrevæggen, og springinstruktør vil være til stede ved trampoliner.

Hvis du er medlem og tilmelder dig via hjemmesiden www.autismenord.dk, er prisen kr. 25,00 pr person.

Hvis du ikke er medlem, er prisen 50 kr. pr. person (i så fald kan du tilmelde dig til Mona Petersen på tlf. 29 46 65 35 eller mail: mp@autismenord.dk).

Kredsene

AKTIVITETER

Der betales kontant/mobilepay ved indgangen, hvor en af os fra autiseforeningen tager imod.

Alle er velkommen, og vi glæder os til at se jer.
NB – husk drikkedunk, for man bliver tørstig.

Brætspilscafé i Aalborg Øst

Tid: 25. november 2017 kl. 13.00 – 17.00
Sted: Kanalhuset – Damstræde 48, 9220 Aalborg Øst

Vi er blevet opfordret til at arrangere brætspilscafé, hvor mennesker med autisme og deres familier har mulighed for at mødes med ligesindede.

Målgruppen er børn fra 10 år, unge, voksne og deres pårørende. Det er tanken, at vi hygger os sammen i en afslappet atmosfære og lærer hinanden bedre at kende, mens vi spiller vores yndlingspil – og lærer nye spil af hinanden.

Hver enkelt deltager medbringer de spil, vedkommende selv gerne vil spille sammen med andre. Ud fra deltagerens ønsker, interesser og alder laver vi sammen spillegrupper, så der er mulighed for at være med til flere forskellige slags spil.

Vi spiller fra kl. 13 til kl. 17, men man er fri til at gå, når interessen eller kræfterne er brugt op.

Foreningen er vært med kaffe/te, saftevand, brød og frugt. Arrangementet er gratis og alle er velkomne.

Der er mulighed for at vi fortsætter med flere spilcaféer i foråret 2018, hvis der viser sig at være interesse for arrangementet.

Tilmelding via www.autismenord.dk

Caféaften i Frederikshavn

Tid: 30. november 2017 kl. 18.30 – 20.30
Sted: KS2 Klasselokale, Nordstjernen Skoleafdeling – Rimmensalle 75, 9900 Frederikshavn

Café-netværksaftener henvender sig til nye som gamle medlemmer, hvor der vil være mulighed for at høre om autiseforeningen, til at få råd og vejledning til at takle hverdagsproblemer, skolesøgning, bevillinger, hjælp til selvhjælp osv. Der vil være mulighed for at møde medlemmer fra lokalforeningen Autisme Kreds Nord, som har erfaring som pårørende til autister.

Det kan være en svær situation at stå i, når man får et barn med en autisme eller man selv får en diagnose og skal lære at takle de udfordringer, det giver. Det kan derfor være en hjælp, at søge kontakt til ligesindede og mødes med andre forældre for at hygge, udveksle gode erfaringer m.m. Foreningen vil være vært med kaffe og kage.

Tilmelding kan ske via hjemmesiden www.autismenord.dk, på mail til mp@autismenord.dk eller sms til bestyrelsesmedlem Mona Petersen: 29 46 65 35

Social Stories

Kursus for forældre og pårørende Fredag 10. november, kl. 9-16

Kurset giver forældre til børn og unge med autisme viden om anvendelse af Sociale Historier i dagligdagen. Under kurset vil forældrene få redskaber til at udarbejde Sociale Historier i praksis ud fra principperne bag Sociale Historier.

Sociale Historier er udviklet af Carol Gray med henblik på at støtte mennesker med autisme i at perspektivere og håndtere sociale situationer.

Målet med anvendelsen af Sociale Historier er at dele social information med barnet/den unge på en anerkendende og forståelig måde, sådan at barnet/den unge får meningsfuld viden, som kan hjælpe dem i at håndtere mange af de situationer, som kan være udfordrende for dem.

Kursusleder/underviser: Linda Schwartz Larsen, faglig chef, Det Nationale Autismeinstitut. Uddannet af Carol Gray.

Tid: Fredag den 10. november 2017, kl. 9 -16.

Sted: Banestrøget 21, Høje Taastrup

Pris: kr. 2500,- pr. deltager, som dækker kursusmaterialer samt forplejning.

Tilmelding: www.sikon.dk

